

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Желка Колева Табакова
НМА „проф. П. Владигеров“

за

Дисертационен труд

**Методите на танцовата терапия чрез съвременния танц за
самоусъвършенстване на личността**

на

Кристина Димитрова Мерджанова

за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**“
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство
Докторска програма *Музика, НБУ / Департамент Музика*
Научна специалност *Музикознание и музикално изкуство*

Научен ръководител – **доц. д-р Анна Пампулова**

Докторантът Кристина Мерджанова представя за рецензиране следните материали: Дисертационен труд **Методите на танцовата терапия чрез съвременния танц за самоусъвършенстване на личността**; Автореферат; Справка за приносите на дисертационния труд; Публикации по темата на дисертационния труд, в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Становището е изготвено на основание на Заповед № 3-РС-172 от 29.03.2024 на Ректора на НБУ - София, относно утвърждаване състава на научното жури.

Дисертационният труд е в обем 180 страници. Съставен е от Увод, Четири глави, Заключение и Приноси. Посочени са 30 използвани източника (17 на кирилица, на латинеца и 13 интернет източници). Има едно Приложение (снимков материал).

Кристина Маджарова е завършила е Бакалавърска степен в НБУ към *Театрален департамент „Танцов театър“* и Магистратура „Музика и танц“ с придобита квалификация „Хореограф на съвременен танц“ към *Департамент Музика*. Повишава квалификацията си в 18 семинари при

специалисти от България и от чужбина.

Изпълнителска ѝ кариера е между 2001-2005, като участва в 5 театрални представления и с авторска хореография (дует) в спектакъла „*20 стъпки*“ по случай 20 години съвременен танц в България (април, 2015). Педагогическата ѝ и хореографска работа започва от 2005 година в спортен клуб „ДМ“, където обучава деца между 5 и 18 години в стилове: балет, джаз, шоу денс, съвременен танц, контакт-импровизация, спортни танци. Има награди и дипломи от републикански спортни танци (1995-2002). През годините децата от школата „ДМ“ стават носители на множество медали, купи и стипендии у нас и зад граница. Двукратно получава награда за хореограф на годината с „Международен принос в развитието на танца“ във фестивали „Международни световни купи“ в Италия и Сърбия.

Темата на дисертацията е актуална, защото е породена/предизвикана от определена необходимост в съвременното общество. В модерния свят личността е изложена на комплексен натиск на физическо и психическо ниво, които от своя страна предизвикват затормозяване на различни биологични процеси и провокират специфични ментални заболявания. В тази връзка се оформя хибридна дейност свързана с тези нови състояния и в помощ на личността – терапия чрез танц, музика, аромотерапия и т.н.

В **Увода**, Кристина Маджарова ясно формулира мотивите за избор на темата, излага целите и задачите поставени в нея.

Първа глава – „**Понятия за автентично движение**“ е своеобразен исторически справочник по темата на дисертацията. Появата на идеята и първите изследвания за терапевтичните качества на танца които той носи в себе си. В центъра на тази глава попада изследването на *Мери Уайтхаус (Mary Whitehouse)*, която акцентира върху тезата за произхода на движението, за връзките между емоция и материя и базовата основа на взаимодействие между партньорите. Цитат: „*Тя (Мери Уайтхаус) започва да изследва символичните, изразителните и комуникативните аспекти на движението.*“ Посочва възможни начини на фиксиране на творческата дейност. И как

автентичното движение може да се свърже с процесите в танцовата терапия.

Излага тезата и на *Джанет Адлър (Janet Adler)* за Автентичното движение, цитат: „...от своя страна разширява разбирането за ролята на наблюдателя и разработва практика за наблюдение и способности за подготовка на свидетелите.“

Осветлява основните трудове и на други хореографи и психоаналитици и прави връзка със заключенията на Чарлз Дарвин.

Във Втора глава „**Танцово двигателна терапия /Dance movement therapy (DMT)/ и видове терапии**“ – докторантката разширява своето изследване с информация за различните видове и посоки на приложение на арт терапията и връзката им с танца. Посочва групите заболявания за които е предназначена. Видовете методики за терапия - *Изразително движенчески метод* (EMR), обяснява значимостта на *Автентичното движение*, сред тях попада и *Импровизацията* като съществен метод с лечебно въздействие. Привежда множество примери от практиката за лечение с музика и танц при различни случаи с положителен ефект.

Отделя специална под точка на **Американската асоциация за танцова терапия (American Dance Therapy)** и възможните варианти на наименования и други сходни дейности - *Автентично движение*, *Психотерапия* и *Танцова терапия* както и методите им на работа. Подчертава голямата обучителна практика която съпътства методите на терапия, и че у нас няма специалисти в тази област. Цитат: „... опитът ни е сравнително малък при провеждане на такива обучения. Предимно специалисти от други държави гостуват и реализират класове по Танцова терапия.“ (с.64)

Трета глава – „**Практическа приложимост на танцовата терапия при работа с деца**“ съдържа описание на практически задачи – поставените цели и резултатите от тяхното изпълнение. Мотивира избора на използваните методи при работата с деца в различни възрастови групи.

Втората подточка е структурирана върху споделените от участниците усещания, чувства и терапевтичното въздействие върху тялото и емоциите под формата на есета.

В Четвърта глава „**Dance movement therapy (DMT)/ Танцово двигателна терапия и развитието ѝ сега**“, докторантката още веднъж се връща към американската „*Международна асоциация за танцова терапия*“, която разработва програми и подготвя специалисти от различни страни. Въсъщност това е втората публикация на Кристина Маджарова. В нея се подчертава глобалната роля на танцовата терапия и безспорното ѝ въздействие върху съвременното общество. Докторантката коментира за влиянието на танцовата терапия върху националната идентичност в страните в които се практикува и за създадената голяма междуконтинентална мрежа от организации и специалисти в тази област. Цитира трудове на водещи американски специалисти.

В *Заключението* на Дисертационния труд са направени изводи, посочени са постигнатите цели, задачи и б приноса.

Дисертацията има практико-приложна насоченост и е утилитарна в информационно и теоретично направление. Проследено е историческото развитие на танцовата терапия, предоставен е голям обем от информация на книги, статии, списания и др., описани са и анализирани различни научни гледни точки, дейността на водещи центрове по танцова и арт терапия и споделеният ценен опит от практическата ѝ работа. С това обуславя приносите и защитава значимостта на своя дисертационен труд. Кристина Маджарова има две публикации свързани с темата на дисертацията.

Нямам критични бележки, но препоръчвам изписването на организации, понятия и др. първо да се дават на български език и в скоби да се слагат названията в оригинал.

Авторефератът е изготвен по академичните стандарти и е в обем от 24 страници. В него е включена в съкратен формат цялата информация от Дисертацията.

В заключение, на основание на анализа от Становището и посочените приноси на дисертационния труд **Методите на танцовата терапия чрез съвременния танц за самоусъвършенстване на личността** на Кристина Маджарова убедено предлагам на членовете на уважаемото Научно жури да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“, професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“, област на висше образование 8. Изкуства.

24.05.2024

проф. д-р Ж. Табакова